

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre anu 6 fl., 1/2 anu 3 fl., 1/4 anu 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 anu 18 frcs., 1/2 anu 9 frcs., 1/4 anu 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Unu siru garmond: odată 7 cr., a dóua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publicățiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blașiú.

Anulú IV.

Blașiú 8 Decembre 1894.

Numérlú 52.

Speranțele nóstre.

Înaltulú oficiú de Mitropolitú este unú factorú atâtú de importantú în viața nóstră bisericéscă, culturală și chiarú și politică, încátú de câte ori devine vacantú, totdeuna esú la ivélá temerile și speranțele, ce le légă poporulú credinciosú de persónele, cari potú veni în combinațiune pentru scaunulú mitropolitanú.

Dumneđeú a voitú și de astădatá, să cǎpétámú unú Mitropolitú atâtú de vrednicú în persóna Preasfínțitului Dr. Victor Mihályi de Apșa, încátú de ulterióra lui activitate în acéstá mare demnitate întregú poporulú credinciosú alú bisericeí unite cu Roma nu légá nici o temere, ci numai marí și îndreptáțite speranțe.

Fie láudatú și binecuvínțatú numele Domnului, care în aceste díle grele ne-a trimisú acéstá mǎngáere!

Nu suntemú atâtú de naivi, încátú să credemú, că tóte speranțele, ce le legámú de Preasfínțitulu nostru Mitropolitú, se vorú și ímplini.

Multe dintre speranțele nóstre suntú de așa naturá, încátú dúșmanii némului románescú vorú cerca cu tóte mijlócele puternice, de cari dispunú, ca acele speranțe să nu se realizeze nici odatá. Dar suntemú mǎndri și ne simțímú și noi încurajați în luptá, cândú cugetámú și credemú firmú, că actualulú Mitropolitú va fi unú campionú plinú de zelú sfíntú și abnegațiune creștinéscă pentru

drepturile sfínteí bisericeí și unú promovátóriu neobositú alú intereselorú nóstre culturale și náționale.

De cândú biserica catolică din Ungaria a încetatú a mái fi biserică de statú și a fostú pusá din partea celorú dela putere în șírlulú așa numitelorú confesiuni, posițiunea ei a devenitú fórté grea în acéstá patrie.

De o parte ea a perdutú aprópe tóte avantajele și favorurile, de cari se bucura ca biserică de statú, inse de altá parte nu a obținutú garanțele de existință și liberá desvoltare, de cari se bucurá confesiunile din țará.

Ca să scape din acéstá posițiune falsá, toți catolicii cu dúrere de sórtea bisericeí lorú au luptatú și luptá pentru autonomia bisericeí ca pentru o garanță puternică, care să-I asigure deplina scutire de ingerințele págubítóre ale unuí guvernú fără de Dumneđeú și deplina independență și libertate în ceea ce se ține de cerculú ei de activitate.

Dúrere inse, că bárbații bisericeí catolice de ritú latinú luptándú pentru ínfínțarea unuí organismú puternicú autonomícú au lucratú și lucrá în continuú, ca în acéstú organismú să íntre și să se contopéscă și bisericele catolice de ritú grecescú din patria nóstrá.

Tendința acéstá este pericúlosá pentru biserica nóstrá, pentru că fiindú catolicii de ritú latinú în majoritate covíșítóre față cu cei de ritú grecescú, cești din urmă nici odatá nu-și vorú poté validita voința și aspirațiunile lorú

în cadrulú organismului autonomícú contemplatú. Apói fiindú că cei mái mulți dintre catolicii de ritú latinú suntú magiari, și magiarii în tóte acțiunile lorú publice și culturale suntú conduși de interesele lorú de rasá și de șovinismú, ei vorú cerca și în organismul autonomícú alú bisericeí catolice să representeze și validiteze numai interesele culturale și de rasá ale poporului magiarú.

Étá pentru ce sperámú noi ímpreună cu sinodulú electoralú din 16 Aprilie 1893, că íubitulú nostru Mitropolitú nu va perde nici odatá din vedere, că biserica románescă, pe cum este independentá de ori ce íerarchie din patrie, așa trebuie să fie independentá și de organismulú autonomícú alú ori cărei bisericeí din patrie. Noi sperámú, că bárbația și energia probatá a vrednicului nostru Mitropolitú va lupta totdeuna, ca provincia mitropolitaná greco-catolică de Alba-Iulia, care nu este supusá jurisdicțiunii nici unei bisericeí catolice latine din patrie, să-și capete unú organismú autonomícú separatú, în care să ne putemú validita numai interesele nóstre religióse, bisericesci, culturale și románesci, liberi de ori ce ingerință necompetentá. În acéstá luptá Mitropolitulú nostru ne va afla pe toți uníți într'unú cugetú și într'o simțire, gata a-lú sprigini în toți pașii, ce-í va face spre acéstá țintá nobilá.

Toți suntemú convinși, că praxa, ce a fostú până acum în vígóre cu pri-

Feuilleton.

Mgr. Dr. Otto Zardetti

Archiepiscopú catolicú de Bucuresci.

Dupá o véduvire de trei ani fără de dóue luni de díle Archidieceasa catolică de Bucuresci a avutú în fine multú dorita fericire de a poté ímbráțișa pe noulú sêu mire în persóna E. Sale Monseniorelui Dr. Otto Zardetti, carele a sositú în capitalá la 22 l. c. venindú dela Verciorova într'uná cupeú rezervatú de alú direcțiunii cáilorú ferate románe, trimisú din partea guvernului anume spre íntimpinarea dínului.

Cu câtú a fostú mái lungá așteptarea, cu atâtú mái mare a devenitú și bucuria. Pentru că în persóna Mgrului Zardetti véduvita biserică a dobínditú unú pastorú cu adevératú vrednicú de acéstá nume strălucitú, unú mire ínzestratú cu cele mái înalte calități, ce potú ímpodobi pe unú prelatú din biserica catolică.

Náscutú la an. 1847 în Rorschach, cantonulú Sf. Gallen în Elveția, dintr'o distinsá familie originará din Milano în Italia, Mgr. Zardetti și-a parcursú studiile secerándú în

totdeuna succese dintre cele mái strălucite, până cândú le-a încoronatú cu laurea doctoralá în s. Teologie la universitatea din Innsbruck. Ordinatú preotú la 1870, s'a distinsú apói fórté multú atâtú pe cariera profesoralá, câtú și pe cea a sacralui ministerú, ilustrándú ca predicatorú cele mái ísemnate amvóne din Elveția. Numele de predicatorú și-l'a făcutú dupá cea dintáiu predicá, ținucá în catedrala din St. Gallen, díce unú ilustru scriitorú germánú, dupá care și dămú aceste scurte notițe biografice. De atunci a fostú chematú în tóte părțile. S'a suitú în amvónele mái reumite din Elveția, atragéndú pretatindenea la sine pe ascultátóriu sêu prin farmeculú cuvínțitului și prin originalitatea inteliginței sale. Ca scriitorú s'a făcutú cunoscutú mái cu samá prin publicarea cǎrții voluminóse „Dece icóne din Anglia de sudá“, fructulú unei călétórii íntreprinse acolo la an. 1874, prin unú studiú asupra lui Piú IX și altulú scrisú în limba anglesá asupra Spiritului Sfíntú. Scrierile acestea, pe cum și alte monografii mái scurte au íntimpinatú cea mái buná aprețiare din partea publicului cetítóru.

La an. 1879 făcéndú o călétórie în Statele Unite ale Americel de nordú, a rē-

masú atâtú de încántatú de institúțiunile adevératú liberale și mái virtosú de avínțulú mǎrețú, ce l'a luatú catolicismulú în acele regiuni, câtú în scurtá vreme și-a párásitú patria spre a se aședá în continentulú celú nou. Acolo a ilustratú așíderea catedra de teologie dogmatică dela seminariulú din Milvodee până la 1884, cândú episcopulú și íntimulú sêu amicú Marty ílu chemá la purtarea grelei sarcini de vicarú generalú. Marile dovedí de capacitate, ce le-a datú și în acéstá calitate pe terenulú spinosú alú administrațiunii bisericesci, atraserá încá și mái multá admirațiunea tuturorá asupra sa astfel, câtú denumirea sa de episcopú în St. Cloud, íntímplatá la 1889, fu salutată din tóte părțile cu entusiasmulú adevératú.

Până atunci administrarea acelei bisericeí era încredínțatá unuí vicarú apostolicú alesú totdeuna din ordulú Benedictinilorú, și numai cu ocasiunea denumirii sale fu ridicatá la demnitatea de diecesá regulatá. Timpú de cincí ani, câtú a funcționatú ca episcopú, a adusú lucrurile bisericesci într'o astfelú de orínduieá, câtú de și tinérá diecesa de St. Cloud astáđi se poté mészura în privínța prosperității sale cu cele mái vechi și mái íflorítóre diecese. „Trecuserá cincí ani de

vire la alegerea de Mitropolit, nu ne dă garanță suficientă de a ne pute alege totdeauna și între toate împrejurările un bărbat dorit de clerul și credincioșii noștri. Dacă înse acesta a succesu la alegerea din 16 Aprilie 1893, avem să o mulțămim numai înțelepciunii, ce a dovedit-o partea cea mai mare și mai alésă a clerului nostru, ér nu modalitățile, după care a trebuit să se candideze cele trei persoane pentru scaunul mitropolitan, căci după această modalitate pôte foarte ușor să între în candidatură și vre-o persoană, care nu este vrednică de a îmbrăca înalta demnitate de mitropolit. Este deci neapărat de lipsă, ca pe viitor să nu mai fim espuși temerilor și îngrijirilor, prin cari am trecut la ultima alegere, și să nu ne mai supunem pericolului, din care numai după mari efortări am putut ieși cu ocaziunea aceea. Acesta se va pute obține, numai dacă actualul Mitropolit va lua în mâinile sale energice regularea dreptului de alegere pentru scaunul mitropolitan. Este acesta o cestiune grea de rezolvat, mai virtos dacă considerăm de o parte tenacitatea, cu care guvernele liberale de astăzi țin la dreptul nelimitat de denumire al Monarchului ca la un mijloc pentru încătușarea sfintei biserici, ér de altă parte dacă avem în vedere veleitățile unor cărțurari de ai noștri, cari necunoscându aședămintele bisericii orientale și inchipuindu-și, că biserica trebuie să fie organizată după principiile liberalismului modern, voescă, ca alegerea să se facă după principiul cu totul contrare sfintelor canone ale bisericii orientale. A împăca toate aceste tendințe contrare, sau mai bine dicându a elimina dintr'insele ceea ce este diametral opus sfintelor canone, și a adopta numai ceea ce este reclamat de adevăratele esiginte ale împrejurărilor actuale și se pôte aduce în consonanță cu constituțiunea sfintei biserici, în acesta zace greutatea problemei, a cărei deslegare

o sperăm totuși dela știința, prudența și energia Mitropolitului nostru, pe cum a sperat-o și sinodul electoral din anul trecut.

În legătură cu acestea sperăm, că Mitropolitul, pe care ni-l'a dat Dumnezeu, va lupta întocmai ca și antecesorii săi pentru apărarea caracterului religios și românesc al instituțiilor noastre culturale și pentru recăștigarea acelu caracter, unde nedreptatea l'a răpitu. El va promova disciplina în cler și adevărata pietate în inimile credincioșilor, înse nu-și va uita nici de sörtea ticălosă, în care se află preoțimea noastră din punct de vedere material.

În fine sperăm un lucru mai ușor de implinit, înse pentru sfinta noastră biserică totu așa de important ca și cele amintite mai sus.

Este vorba despre crearea unui centru literar puternic, care să cultive toți ramii de știință și literatură din punct de vedere creștin, ca pe calea acesta să putem paralisa efectele desastrose, ce le produce partea cea mai mare din produsele literaturii române de astăzi, care ignorază sau chiar subminază principiile religiei și moralei creștine.

În Blașu se află o mulțime de bărbați, pe cari însă-și pusețiunea și ocupațiunea lor zilnică îi obligă, să cultive știința și literatura. Pregătirea, ce și-au căștigat-o la facultățile teologice și la cele filosofice din patrie și străinătate, ne îndreptătesc a crede, că dinșii sunt capabili a da un avint deosebit literaturii române scrise în spirit creștinesc. Lipsesce înse un fel de impuls mai puternic, care să fie în stare a potența această mișcare literară menită a împodobi Blașul cu o nouă aureolă de glorie. Mitropolitul are totdeauna mijloce suficiente pentru a ne duce la această glorie. El pôte îndemna, incuraja, premia și chiar dojeni, ca să-i facă pe toți a se angaja cu zel la această lucrare sfintă.

Toate poporele civilizate au și o literatură creștină, idealistică și moralizatoare. Ar fi păcat mare, ca numai noi să rămănem fără acest mijloc puternic de civilizațiune adevărată. De aceea trebuie să o facem cu ajutorul viitorului Mitropolit.

Acestea sunt speranțele noastre. Dumnezeu să ajute la realizarea lor!

Foile noastre despre noul Mitropolit.

„Gazeta Transilvaniei“ :

Persoana cea mai acomodată putea să fie numai aceea, care a fost candidată și alésă în rindul întâiu de către Sinod, și întru câtu numirea a cădutu pe această persoană, nu putem decât să ne bucurăm de această soluțiune, dorind din tot sufletul, ca speranțele, ce le-a pus Sinodul în aleșul său, să se realizeze pe deplin spre binele bisericii și al națiunii.

„Tribuna“ :

Cu bucurie și mândrie națională, pe care am simțit-o, când înainte cu doi ani am înregistrat succesul alegerii de candidați la mitropolia din Blașu, vestim azi, că Preasfinția Sa Episcopul Dr. Victor Mihályi episcop al Lugoșului e numit mitropolit al Blașului.

Bărbat cu adâncă erudițiune, un caracter întreg, independent, iubitor al muncii și cinșii, Preasfinția Sa Dr. Victor Mihályi este o garanție, că sub păstoria sa lungă veduiva archidieceșă gr. cat. a Blașului va prospera. Este o garanție, că în viața națională românească intră, pe terenul luptei pentru biserică și școlă, un muncitor, care și până aci cu credință a servit, de aci încolo înse, mărindu-i-se sfera de activitate, națiunea cu speranțe crescende pôte privi în calea înaltului prelat.

Bucuria noastră este cu atât mai mare, cu câtu nu e vorba numai de a vedé în scaunul mitropolitan del Blașu un prelat, a cărui viață publică de până acum însă-și este o garanție, că pe calea cea dréptă va merge, dar voioși suntem mai ales de împrejurarea, că noul numit este espresia

„dile,“ dice E. Sa în pastorală publicată cu ocaziune intronizării Sale în scaunul arhiepiscopului, „de când ocăruiam în liniștire biserica Stului Clodoald din Statele Unite ale Americii, și atunci răsună către mine glasul evanghelic: Pretine, ridică-te mai sus.“

Devenind vacant prin mörtea Mgrului Palma scaunul arhiepiscopului de Bucuresci, guvernul român a stăruit, să se rupă tradițiunea, după care ocăruierea acestei biserici se încredința, pe cum se întâmplă de regulă în misiuni, numai persoanelor alese din Congregațiunea Pasioniștilor. Scimă acesta din afirmarea pomenitei pastorale a Mgrului Zardetti, că a fost chemat la administrarea acestei biserici mitropolitane și „prin concursul Autorității civile“. Ér faptul însuși a dovedit, că demersurile guvernului român au fost încununate cu succes, măcar în lipsa unui concordat Stul Scaun are mână pe deplin liberă la numirea episcopilor în România. S'a pus așadar și aci principiul secularizării ocăruiirii bisericești în sensul, că acesta s'a emancipat de sub tutela exclusivă a unui ord călugăresc. Astfel Mgr. Zardetti a fost chemat a fi și la Bucuresci ca și la St. Cloud întâiul arhieru ales din sinul clerului secular. Dea Domnul, ca noua,

dar nu mai puțin spinosa sarcină să și-potă implini cu succese totu așa de strălucite ca și în America! Înalte însușiri, cu cari e împodobit în totă privința, sunt o solidă garanție și ne îndreptătesc a spera cu siguranță, că așa se va și întâmpla.

Étă acum și câteva estrase din aceeași epistolă pastorală, scrisă într'un stil câtu se pôte mai frumos :

„Apropiându-mă de scaunul arhieresc al acestei biserici, umplut acum după o vacanță așa de lungă și de durerosă, mă simt în confuziune de strălucire, cu cari l'a lăsat încunjurat, și cela ce întâiul l'a fundat și cu meritele sale l'a înfrumșetă, Mons. Ignățiu Paoli, și cela ce mai pe urmă l'a ținut și cu virtuțile și ostenele sale l'a întărit, Mons. Palma. Aducându-mi aminte de acești bărbați iluștri și căutându la sfârșitul vieții lor, eu, care am fost chemat a fi următorul, îndreptându-mi glasul rugător către ceru, dicu ca și Eliseu către profetul Elie : „Să fie Spiritul, carele este în tine, indoit în mine.“ Ér cu nemijlocitul meu predecesor mai dicu : Să dea Dumnezeu, ca privind sfârșitul vieții Predecesorilor mei să mă ieă însu-mi după exemplul credinței lor și pășind pe urmele lor să pot duce întru îndeplinire dorită

lucrările întreprinse de ei. Să dea Dumnezeu, ca vestind cuvintul său în acest pământ clasic, onorat cu sângele și numele de Roman, să pot întări credința catolică, adecă credința Romanilor, care după Apostolul „se vestesce în totă lumea.“ Continuă apoi a vorbi despre sacrul Pallii arătându, că el însemneză pe de o parte strinsa legătură a credincioșilor cu D. N. Isus Christos, Păstorul cel Bun, ér pe de alta unirea mitropolitilor cu Pontificel Roman, capul vedut al Bisericii creștine.

Ér după ce a agrăit clerul și și-a arătat bucuria pentru starea de înflorire, în care se află Seminarul, adauge : „Pe urmă vom deschide inima noastră părintească, arătându nedeschilinite sentimentele ei, tuturor credincioșilor noștri fără de nici o deosebire de origine, nēmă, limbă, ori națiune, silindu-ne a imita și întru acesta pe Păstorul cel nevédut, înaintea căruia, după cuvintul Apostolului, „nu este osebite Iudeului și Elinului, pentru că același este Domnul tuturor, carele îmbogătesce pe toți cel ce-lu chemă pe el.“ — Ca omă purtăm și noi întru noi înși-ne slăbiciunile naturii omenești; dar, după exemplul dumnezeescului Păstor, trebuie să luptăm contra inclinărilor, ce ne atrag spre pământ, și să ne nisum a ne apropia acea universalitate de vederi și de

Intregului nămă românescă. Pentru că toți Românii din toate părțile au așteptat cu dor, să-l vădă mitropolitul pe episcopul Lugoșului, și la alegerea de candidați sevărită în Blașu bucuria a fostă tocmai pentru că asupra lui s'au putut întruni voturile cele mai multe.

Plin de experiențe și cu chibzuela, ce l-a caracterizată întrăga viață publică, cu dreptă cuvintă ne așteptăm, să realizeze toate îmbunătățirile, cari sunt reclamate de spiritul timpului.

Noi primim în noul mitropolit ună aprigă luptătoră ală drepturilor bisericești sale, ună hotărâtă și conștientă apărătoare ală aședămintelor bisericești și școlare.

„Dreptatea“:

În aceste zile grele, pline de cercări și prigoniri politice îndreptate contra dreptului de existență ală poporului nostru, ne prinde scirea, ce primim din Budapesta, scire, ce ne umple de bucurie și încredere pentru viitorul.

Astăzi, când politica fără căpătăiu a guvernului magiar își întinde aculeul veninos și în viața religioasă și privată a cetățenilor, este ună postulat imperios, ca întregul popor să se unescă, clerul și mireni, ca în acțiune comună și energică să apere viața românescă espusă la atâte primejdii.

În Dr. Mihályi câștigă poporul român un bărbat de cultură înaltă, un Român verde în simțeminte și energic în acțiunile sale, un politician probat și un păstor bun, care în zile de restriște nu-și va răsi turma, ce Dumnezeu i-a încredințat spre păstorie.

Salutăm din inimă pe noul Archiepiscop de Alba-Iulia-Făgăraș și mitropolit ală bisericești gr. cat. române din Ardeal și Ungaria.

„Telegraful Roman“:

Scirea acăsta, pe care au înregistrat-o și foile magiare, a umplut de bucurie inima fiecărui român, ceea ce se vede și din glasul diaristicești năstre, care a înregistrat-o și publicat-o cu multă satisfacție. Și este în-

iubire, ce atât de mult se cuvine un păstor sufletesc. Și ni-se pare, fraților preafubiți, că nouă ne va fi mai ușor de a ajunge la așa ceva, decât pôte altora, după ce dispoziția firăscă și mersul vieții năstre ne-a înzestrat deja cu ore care universalitate de felulă aceleia, așa că fiind după nume Italian, după nascere Elvețian, după sentimentele inimei Americană, acum după hotărârea lui Dumnezeu ală vostru sunt — Român, și dacă nu prin faptul desevărită, totuși prin oficiu, prin voință, ba chiar prin afectele inimei mele. Astfel ne vom sili a împina lipsurile tuturoră, a frânge pânea adevărului fiecărui, pe câtă va fi cu putință, chiar în limba, în care va pricepe tainele credinței, și a servi pe toți cu aceeași dragoste, declarând înse totodată, că întru îndeplinirea generală a oficiului nostru dinaintea ochiloră vom avé singur numai acestea două: la loculă întâi propășirea Bisericești, apoi servirea intereseloră poporului românesc, a cărui nume, origine, istorie și chiar și viitorul însuși sunt o moștenire de la Roma cea veche.

Din partea năstră augurăm înaltului Prelat toate, câte însuși le doresce.

Întru mulți ani!

dreptățită acăsta bucurie, căci ilustrul arhieru denumit de mitropolită întrunesc toate acele calități bune și nobile, cari trebuie să împodobescă pe capul unei bisericești. Elă este: „naționalist român viguros, om de cualificație sciințifică, preotă capabil și bun,“ cum îlă caracterizează „Hazánk“ de Duminecă 11 Novembre c., cu ună cuvintă ună decoră ală poporului românesc și ală bisericești Sale, merită a deveni unul din cel mai puternici stlpi ai acestora.

„Magyar Állam“ despre noul Mitropolit.

A mângăiată Dumnezeu pe credincioșii archidiecești de Alba Iulia și Făgăraș și ai provinței mitropolitane gr. cat. române, astăzi a apărută denumirea la archiepiscopie a noului archiepiscop, a episcopului de Lugoș Victor Mihályi de Apșa, a noului archiepiscop dorit de toți catolicii adevărați.

Cu omagiă de bucurie salutăm pe noul archiepiscop împodobit cu strălucirea curatei sciințe, a curatei credințe, a curatului patriotism, carele se suie cu facultățile sale puternice și probate în toate direcțiunile pe acelu tron, la care îlă însoțesc binecuvintare și laudă, binecuvintarea credincioșiloră celor ce-l cunosc bunătatea inimi, lauda tuturoră celor ce ști să recunoscă și aprețeze virtuțile de arhieru, bărbat și patriot.

De multă ar fi trebuit să sosescă denumirea lui, dór dacă sinodul electorală are dreptulă, nici pe ună momentă nu suferia îndoială, că întărirea alegerii lui Victor Mihályi nu potă să o denege, ori câtă ar machina împotriva lui politicii stradei cel ce umblă după patriotismă iestă, cari au trista sorte, ca prin esagerările sale să înstrăineze naționalitățile nemagiare de națiunea politică ungară în loc de a le câștiga pentru cauza patriei împinându-le cu iubire.

Patriotismul lui Victor Mihályi nu s'a supusă acestor esagerări, și bine a făcută, că nu li-s'a supus, și deși a fost espusă la hățiri pentru patriotismul lui celă conștient: bărbatul convingerii a stat liniștit în fața judecării sufletului său, a patriei sale și a Dumnezeului său.

Cu bucuria inimei năstre salutăm pe arhierulă cerându prisosința binecuvintării lui Dumnezeu preste lucrulă lui apostolic, pentru ca elă, care în sfintele zile ale adventului ajunge în fruntea mitropoliei române, să aducă pace, dragoste, binecuvintare credincioșiloră săi și patriei, glorie bisericești și lui Dumnezeu. —

Mai bine de ună ană și jumătate a trecută, până Maiestatea Sa împăratulă și regele apostolică a hotărâtă asupra alegerii prin mijlocirea guvernului său și anume în favorulă lui Victor Mihályi.

E de creșută, că întârzierea acăsta se pôte reduce la faimele aceleia, cari excepționează purtarea politică a lui Victor Mihályi, făcându paralelă între elă și între episcopulă de Diakovar.

Dacă iubirea ferbinte a cestui din urmă față cu biserica sa și cu sciințele ar forma obiectulă de asemănare, atunci acăști doi arhieru nu ar sta prea departe unul de celălalt; cestu din urmă însuși a întemeiată academia Slaviloră de mędăși, celă dintăi din 1894 este membru onorariu ală academiei române, de care distincțiune onorifică a avut parte și repositulă cardinală archiepiscop de Kalocsa Haynald Lajos.

Dar în privință politică este mare deosebire între acăști doi bărbați, cu multă mai mare și decâtă diferența aceea a raportului de dreptă de stat, în care se găsecă Croații și Românii față cu statulă ungară.

Victor Mihályi este ună membru zelos ală legislativei ungare, desvöltă activitate zelosă în lucrările episcopatulă ungară, este notariulă unei comisiuni a acestuia; este apărătoare zelosă ală drepturiloră bisericești sale și se întrepune pentru îmbunătățirea stării clerului său; Iea parte activă în adunările, în comisiunile administrative și în viața socială a comitatului Caraș-Severin, și este totă așa de bine versată pe terenulă administrativă politică ca și pe celă bisericești; după putință este darnic și are o purtare, cu care cuceresce pe ori cine; de aceea Alteța Sa reg. Iosif, de câte ori merge la Lugoș la manevrele honvedimii, totdeauna este óspele lui. —

Adevărată, că Victor Mihályi nu este părtinitorulă unității de limbă celei forțate, carea se accentuează în timpulă mai nouă, dar aceea se și împotrivesce trecutului de multe vécuri ală statulă ungară și mai ales principiiloră fundamentale ale bisericești române, pe cari ună păstor bun în nici un felă de împrejurări nu pôte să le jertfescă.

Elă este ună eminentă bărbat de încredere ală clerului român și ală poporului român; asemenea încredere pôte să nutrească față cu elă și ungerimea; este de interes pentru ambele părți, ca lupta nefericită să se sfârșescă, și dacă în direcțiunea acăsta i-se va găsi prilej spre mijlocire, căile împăcării și liniștirii împrumutate ar pută să se pregătescă cu efectă.

Revistă bisericești.

Din Patrie.

Sanționarea celor trei proiecte politice-bisericești votate de corpurile legiuitoare încă totă întârzie, pe cândă autorulă loră, cabinetul Wekerle, se luptă cu mórtea. Pentru acăsta întârziere liberalii învinuesc pe contele Kálnoky dicându, că elă se amestecă în afacerile interne ale Ungariei și informeză pe monarculă.

Pe cum se scrie din Viena lui „Budapesti Hirlap“ din 6 a c., contele Kálnoky ar fi declarat un magnat magiar, că învinuirile ridicate în contră-i suntă neintemeiate. Monarculă cunoște până în amănunte relațiunile din Ungaria și nu are lipsă de informațiunile ministrului de esterne. Dlă Kálnoky nu-și pôte esplica impaciencia partidului liberal magiar. Chiar și reverința față de Sfintulă Scaun și curtoasia internațională poftesc, ca înainte de sanționare să se aducă la cunoștința Sfintului Scaun în totă estensiunea loră proiectele de lege, cari îlă interesază. În atari casuri usulă poftesc, ca corona să asculte cu atențiune observările Sfintului Scaun și numai apoi să se pronunțe asupra loră. Maiestatea Sa a promis lui Wekerle sanționarea, dară aceste formalități nu suntă legate de ună termină fixă. Mai departe nu trebuie să se dea uitării, că ministrulă comună de esterne este și ministru ungar și pentru aceea este datorit a urmări cu atențiune acele afaceri interne ale Ungariei, cari influențază și asupra po-

liticele externe, cum sunt reformele bisericesci și cestiunile de naționalități. Ministeriul pe externe trebuie să lucreze într'acolo, ca să înceteze agitațiunea în Ungaria, și între cele două case ale parlamentului să nu fie atare conflict, care ar influența nefavorabilă asupra conducerii afacerilor externe.

Așa dară ministriul de externe nici reformele bisericesci și nici cestiunea naționalităților nu le consideră de afaceri pură interne ale Ungariei.

Roma.

Cel mai de aproape consistoriul papal va fi pōte în Ianuariu, cându se voru crea mai mulți cardinali și se voru preconisa episcopii noi.

Sfinția Sa a felicitat pe Țarul Nicolae II din incidentul căsătoriei lui din 26 I. tr.

†

Cardinalul Gonzales.

Eminentul colegiu al cardinalilor a suferit o pierdere simțită prin mutarea la cele eterne a eruditului și celebrului arhiepiscop de Sevilla Zefiriu Gonzales. Acestu bărbat, pe care îl deplânge adî Spania întregă, s'a născut în 25 Ian. 1831 și încă de tinere a intrat în ordul Dominicanilor, unde în curendă s'a distins prin facultățile sale strălucite edând mai multe opuri teologice-filosofice. Pentru meritele, ce și-a câștigat defunctul pe terenul literar, Sfinția Sa Leo XIII în 10 Nov. 1884 l'a făcut cardinal.

Franța.

Un proces de ereditare a Pontificelui s'a sistat. Anume murind în anii trecutii marchisa Duplessis-Bellier fără descendenți, de erede universală ală averii sale a numit pe Papa Leo XIII. Consăngenii marchisei au cerut, ca judecătoria să nimicească testamentul din motivul, că Papa nu ar ave dreptul de a eredi în Franța. Forul de I instanță a și declarat, că Papa nu pōte să eredească în Franța, și că astfel averea rămasă compete erediilor legali. Forul de a II instanță a mersu mai departe declarand testamentul de invalid. Procesul era să ajungă la Curtea de casațiune, dară Papa și eredi au făcutu unu compromis așa, că casa din Paris și estinsele moșii din provincă să fie ale Sfinției Sale Leo XIII, eră averea mobilă și banii să fie ai erediilor legali.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În ședința din 1 a c. noul ministru de agricultură contele Festetics Andor a ținut unu lung și sec discurs accentuand necesitatea cultivării diversilor rami de economie, dară nu a spus, cum se pōte ajunge acēsta. Fiind discursul din cestiune prima vorbire ministerială a contelui Festetics, lumea se așteptase la dezvoltarea unu program bine deliniat, dară actualul ministru nu a putut arăta unu atare program din cauză, că elu nici cându nu s'a ocupat serios de

cestiunile economice, și Wekerle l'a adus în cabinet, fiind că pe altul nu a căpătat.

Aventurierul politic Pázmány a interelat pe ministriul de interne despre adunarea Românilor ținută în Sibiu la 28 I. tr. și despre rezoluțiunile primite acolo. Ministriul declară, că încă nu a primit raportul dela organele subalterne, promite inse, că va pași cu rigore în contra la ori ce lucrare contrară legilor, recunoșce, că actualul guvern a înscenat numeroșele procese politice, și promite, că nu va concede, să se țină congresul naționalităților.

În ședința din 3 a c. primul obiect al fostu votarea a treia asupra proiectului de lege despre împrumutarea fără interese (din partea statului) a sumei de 200,000 fl. în favorul teatrelor. Vădend opozițional, că sunt puțini guvernamentali de față, au urgit votarea, care a avut ca rezultat respingerea proiectului cu o majoritate de 2 voturi. Hieronymi după acēsta derută a leșit diu cameră ca opērit.

La dezbateră asupra budgetului de agricultură primul orator a fost Mulek, care a supus la aspră critică politica economică și comercială a guvernului. Pactul dela 1867 a nimicit independința economică a Ungariei, și Austria ne-a inundat cu articlii săi industriali. Ea duce dela noi lesne marfa crudă și ne vinde scump fabricatele. Guvernul nu a luat nici o măsură pentru sanarea rēului. Dorește, să se rezolveze cestiunea lucrătorilor și cea a colonisărilor. Budgetul s'a mărit spre a înmulți salarele oficialilor, eră nu pentru scopuri productive. Pentru guvern a vorbit Szunyogh ocupand-se de raporturile agrare din Anglia. Contra a mai vorbit Makkfalvay, care impută guvernului, că nu vede, cumcă țara noastră este o țară agricolă, și interesele agrare se subordineză cu totul celor industriale.

Ministriul Wekerle a prezentat în ședința din 4 a c. unu proiect de lege, prin care cere votarea budgetului provisor pe lunile Ianuariu și Februaru 1895. Proiectul s'a transpus comisiunii financiale, care îl va debate încă în septemăna acēsta. Dezbateră asupra budgetului ministriul de agricultură s'a continuat și pōte să se termine pe 8 a c.

Circulă faima, că după votarea budgetului provisor cabinetul are să și dea dimisiunea, încredințandu-se br. Bánffy cu formarea noului cabinet. Noi nu putem da credemintu la atari faime. Wekerle iubesc cu mult mai tare puterea, de câtu să se despartă așa ușor de ea.

Germânia.

Împēratul Wilhelm a deschis în 5 a c. parlamentul imperial prin discurs de tron, în care își exprimă dorința, ca deputații să conlucre la rezolvirea cestiunilor sociale-politice și economice. Accentuază necesitatea de a pași în contra acelora, cari prin agitațiunile lor voesc să împedecă puterea de stat întru împlinirea misiunii sale.

Esperința arată, că legile esistente nu sunt de ajuns față de ei; pentru aceea se voru presenta proiecte de legi noușpe scopul acesta. Raporturile cu puterile străine sunt amicale, și încrederea în susținerea păcii a crescut în anii din urmă. În fine își exprimă împēratul condolența asupra uciderii președintelui Carnot și asupra morții țarului Alesandru III, în care jelesce pe unu amic și conlucrătoru probat întru susținerea păcii.

Italia.

Parlamentul italian a fost deschis în 3 a c. Regele Umberto în discursul tronului se ocupă de reformele sociale; amintesc despre desasterele produse în Messina și Calabria prin cutremurile de pământ din luna trecută și despre ajutoșele marinimose, cari au incurs pentru nefericiții din tōte părțile Italiei. Accentuază necesitatea de a restatori ecuilibrul în finanțele statului. Spre acestu scop guvernul va face tōte cruțările posibile fără a jigni prosperarea țerei. Se voru spori venitele, fără de a atinge agricultura și producțiunea națională. Se voru aduce legi pentru îmbunătățirea circulațiunii și a creditului. Pacea Europei probabil nu va fi conturbată.

Regele spre a face cruțări în finanțe a dat unu decret, prin care numărul ofițerilor se reduce cu 900, eră a oficialilor civili subordinați ministriului de război cu 400. Altu decret regal se ocupă de organizarea armatei, unde asemenea se fac reducerile posibile scădend pe calea acēsta budgetul militar cu 7.500,000 lire. Cu tōte acestea deficitul anul 1895 se urcă la 50.000,000 lire.

Asia.

Războiul între China și Iaponia se pare că se va termina. Pe cum se anunță din Yokohama, ministriul Statelor Unite din Peking la îndrumările guvernului sēt a început negociațiile de mijlocitori ală păcii între puterile beligerante. Iaponia e aplicată la pace, dară pune condițiuni aspre. Noi credem, că la închierea păcii voru ave cuvint și puterile europene, mai ales Rusia și Anglia, cari au mari interese în Asia orientală.

Presa rusescă tea poziție contra Iaponiei. „Novoje Vremja“ scrie, că la casul, cându Micado și pe viitoru va amana negociațiile de pace, va pași la mijloc Rusia, Anglia și Franța. „Novosti“ dice, că Rusia va pretinde, ca Corea și o parte din Mandșura să se declare de teritoriu neutral, și porturile chineze să fie deschise pentru năile rusesci.

La cestiunea noastră.

Generalul Türr, urmând exemplul aventurierului politic Pázmány Dénes, s'a făcut agentul guvernului magiar în cestiunea noastră. Elu a adresat în diariul francez „Epoque“ o epistolă deschisă diu V. A. Urechia, președintelui „Ligei pentru unitatea culturală a Românilor“. Generalul Türr schimbând sabia cu condeiul debăchază în contra dacoromănișmului și vre, să probeze, că Români nu sunt de viță

latină și că numai prin secolul al XIII ar fi venit în Transilvania.

Dlă Urechia răspunzându la epistola generalului magiară dice, că cele scrise de elă despre originea noastră n'au de a face cu detestabila situațiune, ce a creat'o guvernulă magiară celor 3 milioane de Români. Nu latinitatea ori nelatinitatea noastră e de vină, că guvernulă din Budapesta a inscenat scandalosul procesă ală Memorandului și nu respectăză legea de naționalitățî, luând tot felul de măsurî nelegale în contra limbii și școlilor și bisericilor românesci.

Dacorumânismulă nu se pôte nasce decât sub violențele șovinismului magiară. Nici ună Română cu minte nu va afla salvarea în ceea ce numescă Magiarî dacorumânismă. Insistă asupra alianței Românilor și a Ungurilor, a cărei părținoriu era și generalulă Türr în 1867. Că în 1848 și 1861 Româniî nu s'au unită cu Ungurii, vina o pörtă guvernantiî ungarî, cari au făcută războiul individualității românesci; pentru aceea Româniî atunci s'au decisă a se rîndui alături cu aceia, cari le promiteau dreptate și respectulă naționalității loră. Guvernulă ungurescă este și ađi de vină la durerosele evenimente, cari se desfășură ađi în Transilvania, și cari nu suntă de natură de a apropia Ungaria de idealulă sêu, nici pe România de acea federațiune, pe care o dorimă.

Generalulă Türr îi recomandă dlă Urechia, să nu se lase amăgită de așa dișii istoricî patrioții ungarî, ci — ca și în 1867 să spună amiciloră lui din Pesta, că „cestiunea naționalitățiloră, care se impune cu forța, trebuie resolvată fără ocoliri; trebuie smulsă din mânilă diplomației, mai multă dispusă din nenorocire a o înlătura pentru eternitate, de câtă a o rezolva odată definitivă.”

La afirmarea lui Türr, că Româniî s'au pusă afară de constituțiune, dice dlă Urechia: „Pentru ca Româniî să fie cu totul în constituțiune, ceea ce dorescă și ei, — eliberați din temniță pe șefii loră, ascultați-le plângerile, cercetați la lumina altei critice decâtă aceea a șovinismului magiară, pledați voi înși-vă cauza loră pe lângă guvernantiî din Pesta. Dacă generalulă Türr voesce, să realizeze confederațiunea daubiană, despre care a scrisă în „Debats“ 9 Aprilă 1867, să mērgă și la Seghedin și Vațu spre a se înțelege cu șefii Româniloră.

Domnișorele române martire politice. Liberalismulă magiară nu se mulțamește cu procesele și întemnițările bărbaților români pentru așa numitele delictă politice și fapte antipatriotice, ci acum voesce să facă martiri politici și din femei. Scopulă și-lă va ajunge, dară mulțămire nu-și va afla în elă. Pe cum s'au dedată bărbații cu temniță, așa se voră deda în curēndă și femeile. Prin acēsta cestiunea română se va ține în continuu la suprafață, ăra consciința națională va fi totă mai vie. Pe cum cetimă în „Tribuna“, pe 12 a c. suntă citate la judecătoria din Sibiu mai multe domnișore române fiindă acuzate, că au vătēmată ordinea publică purtândă cocarde naționale cu inscripția „Totulă pentru națiune“. Domnișorele acuzate și la casulă cândă ar fi condamnate la amendă în bani, suntă gata a nu plăti, ci a intra în temniță.

Comisiunea petiționară a dietei ungare a debătută în 1 a c. petițiunile aloră 61 de

municipii, cari ceră dela guvernă, să pășescă cu energie contra agitațiuniloră de naționalitate. La propunerea referentului Horvath Béla comisunea hotărîtă a propusă dietei, să recomande guvernulă luarea în considerațiune a petițiuniloră amintite.

Dlă Georgiă Moldovană, redactorulă „Foiă Poporului“, care în cele trei procese din urmă a foiă a fostă condamnată la 8 luni temniță de stată și la 1 respective 3 luni temniță ordinară, pe cum scrie „Tribuna“, e citată pe 19 a c. înaintea tribunalului din Clușă, unde se va ține pertractarea pentru cumnlarea pedepseloră sale.

Noutăți.

Apropiându-se capetulă anului, rugămă pe toți P. T. abonenti, cari suntă în restanță, să binevoescă a ne trimite câtă mai curēndă prețulă abonamentului.

Denumirea de mitropolită a Ilustratiî Sale I. P. S. D. Dr. Victoră Mihályi a produsă o imensă bucurie în tôte clasele locuitoriloră din Blașă. Acestei bucurii i-s'a dată espreziune prin adresele de felicitare trimise Ilustrulă arhieră și prin o splendidă iluminare a opidului. Chiară și străiniî din Blașă, Magiarî, Sași, Evrei, ținēndă contă de sentimentulă bucuriei Româniloră, și-au iluminată casele. — Lună s'a celebrată în biserica catedrală liturgie de mulțămită pentru denumirea de multă așteptată a noulă mitropolită și s'a cântată „Doxologia cea mare“. La s. Liturgie a pontificată Reverendissimulă vicariă capitulară I. M. Moldovană asistândă clerulă gremială, ăra cântările le-au executată parte corulă teologică, parte corulă mixtă sub conducerea dloră profesori Ionașă, Papiă și Murășană. —

În Lugoșă. Ilustritatea Sa Duminecă a primită felicitările din partea capitulului și a preoțimii gremiale gr. cat., din partea preoțimii gr. or. și a casinelă române. Autoritățile administrative s'au prezentată noulă Mitropolită conduse de comitele supremă ală comitatului Caraș-Severină. Asemenea au felicitată pe Înaltulă Prelată corpulă ofițeriloră de honveđi staționați în Lugoșă, oficialii dela tribunalulă regescă, direcțiunea finanțială și dela magistratulă orașenescă. Marți s'ara aranțată în onorea noulă Mitropolită ună imponentă conductă cu torțe, la care au luată parte preste 5000 de omeni, între cari și țeranii din tôte comunele învecinate. Capela a executată piese naționale, ăra reuniunea română de cântări a dată o strălucită serenadă. Alocațiuni au ținută protopopulă gr. cat. V. Grozescu și avocatulă Dr. G. Dobrină accentuândă înaltele calități și virtuți ale serbătoritulă archiepiscopulă.

Ilustritatea Sa Dr. Victoră Mihályi I. P. S. nostru Mitropolită însoțită de Revds. dnă vicariă capitulară în Blașă I. M. Moldovană și de Revds. dnă Petru Popă, canonică în Lugoșă, va călători Lună la Viena spre a se lua cu dînsulă îndatinatulă procesă informativă la nunțiată.

Casulă Brentano. Într'o scrisore din Viena publicată în „Dreptatea“ din 5 Dec. cetimă următoarele: „Mare surprindere cauză depărtarea escelentului profesoră de filosofie Brentano dela universitatea din Viena. Depărtarea acēsta este motivată cu împrejurarea, că dînsulă n'a fostă numită profesoră ordinară în loculă lui Zimmermann, retrasă în pensiune, și acēsta din cauza căsătoriei sale cu o ovreică. E foarte tristă, că la universitatea din Viena catolicismulă este atâtă de puternică, ca să contribuie la delătura unei așa de escelente puteri, pe cum e Brentano.“ — Așa ar trebui să fie, dacă se are în vedere, că Austria este ună stată aprăpe curată catolică. Dar raportorulă „Dreptății“ ar trebui să scie, că la universitatea din Viena suntă aplicați ca profesori foarte mulți jidanî, se pare că anume pentru

a batjocori simțēmintulă religiosă ală catoliciloră. „Dreptatea“ încă ar avē cuvinte de a se supăra din cauza acēsta. Dór dela jidovii din Viena noi Româniî n'amă primită și nici nu așteptămă nici ună bine, pe cândă catolicii ne întimpină cu dragoste. Cătă de zelosă a fostă și este „Vaterland“ întru apărarea cauzei noastre! ăra Lueger celă cu simpatia cea înfăcărată pentru cauza noastră este catolică zelosă pentru credință și unulă dintre conducătoriî cei mai de frunte și mai cu trecere al catoliciloră din Viena în lupta împotriva jidovirii acestei cetăți. Și „Dreptatea“ ăra în apărare pe Brentano pentru ochii concubinei lui, pentru că acēsta e ovreică! Unde ai ajunsă, „Dreptate“? ăra ce privesce pe Brentano, împărtășimă, că elă este preotă catolică și a fostă profesoră ordinară la universitatea din Viena. Îndrăgostindu-se de o ovreică a cercată, să câștigate dispensă de a și-o lua de soție, înse înzădară, căci i-se împotrivesce § 63 din allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, care statorcesce, că ordurile mai înalte ale bisericii catolice formēză ună impedimentă dirimentă de căsătorie și înaintea forului civilă. Brentano a renunțată deci la profesură și la dreptulă de cive austriacă și ducēndu-se în Saxonia a închiată căsătorie civilă cu ovreica sa. Mai apoi a fostă admisă din nouă la universitatea din Viena, înse numai ca docentă privată, ăra acum vedēndă, că nici de cum nu voră să-lă numescă profesoră ordinară, și-a părăsită și docentura. După ce vedemă, că pentru ună astfelă de omă varsă „Dreptatea“ lacrimi așa de amare, constatămă, că în Viena omenii au concepte morale diferite de cele din Timișora. Mai observămă cu uimire, că cuvintele citate mai la delă „Dreptatea“ le-a tipărită nemijlocită înaintea de reproducerea frumosului articolă ală lui „Magyar Allam“ despre noulă nostru Mitropolită. Dacă o veđi acēsta, nu poți să nu simțescă compătimire din cauza zăpăcelii, de care de o vreme încōce se pară a pătîmi omenii dela „Dreptatea“.

Banii vechi de câte 20 cr. și de 4 cr. cu 31 Dec. a. c. se scotă din cursă. Decă după acēstă termină nimeni nu este datoră a-i primi. Cel ce și după 31 Dec. 1894 ar avē atari bani, până în 31 Dec. 1895 îi potă schimba la casele publice de stată fără scădere. După acēstă termină nicăiri nu mai au valōre de bani.

Universitatea din Belgrad a fostă închisă în septēmăna trecută din cauza demonstrațiuniloră scandalose inscenate de studenți în contra profesorului Gheorghevič.

Flourens, fostă ministru în Franța, care trece de ună binevoitoră ală Româniloră, reîntorcēndu-se din S. Petersburg s'a abătută și pe la Budapesta petrecēndă aici din 2—5 Dec. Elă a convenită cu Hélfy, Wekerle, Tisza, Csáky, Szilágyi, Apponyi și cu alți politiciani magiarî, informându-se dela ei despre raporturile din Ungaria. Diarele magiare scriu, că Flourens s'a interesată în deosebi de cestiunea română. Dacă s'a interesată, apoi și-a greșită adresa, cerēndă informațiuni dela bărbații amiații.

Luminarea poporului. Lui „Magyar Allam“ i-se scrie, că mai mulți preoți zeloși din diecesa de Veszprém s'au hotărîtă, ca din cândă în cândă să țină adunări în singuraticiele comune rostindă în acelea vorbiră răspunzătoare spre a lumina poporulă cu privire la cestiunile politice-bisericesci și la datorințele catoliciloră față cu aceste cestiuni. Episcopulă diecesană br. Hornig și-a dată consensulă la acēstă hotărēre lăudândă pe zeloșii păstorî sufletesci. Ar fi de dorită, că nobilulă esemplă ală preoțimii din Veszprém să fie imitată și de preoții nostri, asociāndu-se spre a lumina poporulă nu numai în cestiunile politice-bisericesci, ci în tôte cestiunile vitale ale poporului română, fie ele de ori ce natură.

† **Maria Popă nasc. Maloră**, preotēsă în Fărăgău, a repausată în 2 a c. în ală 75-lea ană ală etății și ală 53-lea ală căsătoriei. În veči amintirea ei!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardeal.

C.

Jurații Scaunului și Titorii Mitropoliei.

(Continuare.)

Instituțiunea juraților din punctul de vedere canonic în genere, și în specie alu Pravilei. Constatându în cele premerse originea calvină a instituțiunii juraților scaunului, ne rămâne încă, să judecăm instituțiunea acésta din punctul de vedere canonic.

Și în răsărit și în apus episcopii din timpurile cele mai vechi ale creștinismului în guvernarea bisericeii lor s'au folosit de sfatul unui colegiu de preoți de lângă ei numit presbiteriu, sau senat și sinodiu. ¹⁾ Senatul sau presbiteriul acesta în timpurile mai târzii s'a dezvoltat și a primit și în răsărit și în apus o formă diversă. Nicăiri înse nu a primit forma juraților scaunului din biserica românească din Ardeal, și cu deosebire nu o a primit în biserica din România.

Cu toate aceste înse nu se poate dice despre instituțiunea juraților, că este cu totul anticanonică, deoarece esența antică a presbiteriului este, ca să fie compus din mai mulți preoți. Și jurații scaunului din biserica românească erau preoți, cari constituieau sfatul episcopului barēm în cauzele mai însemnate bisericesci. Și acésta este destul pentru ca jurații să se potă numi presbiteriul episcopului.

Cu totul altcum stă lucrul, dacă este vorba de aceea, că ore instituțiunea juraților este în conformitate cu presbiteriul antic al episcopului, așa precum s'a dezvoltat în răsărit, și precum este spus în Pravila. Din punctul acesta de vedere, precum vom vedea mai târziu, instituțiunea juraților scaunului nu corespunde nici cât de puțin presbiteriului oriental, și nefiind alia decât o copie de pre o instituțiune analogă calvină, nici nu poate să corăspundă.

Ce se ține înse de cestiunea reactivării vechiei instituțiunii a juraților, deși n'au lipsit, cari au dorit-o, ²⁾ totuși noi nu putem vedea nici un avantaj în reactivarea ei. Ea în timpurile vechi a fost numai un surrogat al presbiteriului antic, cum s'a dezvoltat în biserica răsăritului și a apusului în decursul timpurilor, un surrogat impus de calvinii ajutați și de împrejurările triste ale bisericeii românești. După ce în biserica noastră înse în toate patru diecesele s'au introdus presbiteriul antic în forma capitulelor catedrale din biserica apusului, surrogatul primitiv al juraților scaunului nu mai poate avea nici un înțeles. Acésta cu atât mai vîrtos, că în diecesele suffragane pe lângă instituțiunea capitulelor catedrale mai esiste și instituțiunea consistoriului plenariu, la ședințele căruia leau parte toți protopopii din diecesă. Era în arhidieceasă mitropolitul Vancea pentru fundațiunea sa încă poftesea conchemarea consistoriului plenar din toți protopopii, viceprotopopii și administratorii protopopesci. ³⁾ Apoi pentru cauze bisericesci tare afundă tălătorie este mai consultă ținerea sinodelor diecesane sau a congreselor mestecate. Și așa putem să dicem, că reactivarea instituțiunii juraților astăzi nu mai poate avea nici o valoare practică.

* * *

Numirea și atribuțiunile de drept al titorilor. Trei sunt numirile, sub cari vine înainte instituțiunea acésta.

1. Cea mai usitată numire este numirea de titori, carea încă are mai multe nuanțe. Așa câte odată se folosese numai numirea de titori singură. ⁴⁾ De altă dată se numesc: titorii bisericeii; ⁵⁾ altă dată: titori cu ajutorii, ⁶⁾ titori adevărați și jurați ⁷⁾ și titori cari sunt jurați lângă Vlădica. ⁸⁾

2. A doua numire, carea înse numai odată vine înainte, este numirea de grigori. ⁹⁾

3. A treia este numirea latină de curatores ecclesiae, și curatores cleri. ¹⁰⁾

¹⁾ S. Ieronim Comment. în Isaia c. 3. s. Ignatiu în epistola către Filadelfi.

²⁾ Gavrilă Popu canonic în Lugoș în »Sionul român« de pre 1866 Nr. 1.

³⁾ Testamentul și literele fundaționale.

⁴⁾ Vezi mai sus punctul 2, 4 și 5 din urmele istorice.

⁵⁾ Vezi mai sus punctul 5 din urmele istorice comune.

⁶⁾ Vezi mai sus punctul 1 din urmele istorice.

⁷⁾ Mai sus punctul 1 din urmele istorice.

⁸⁾ Mai sus punctul 5 din urmele istorice.

⁹⁾ Mai sus punctul 1 din urmele istorice.

¹⁰⁾ Mai sus punctul 6 și 7 din urmele istorice.

Mai grea este întrebarea cu privire la atribuțiunile de drept al corporațiunii titorilor.

Din puținele urme istorice, de cari dispunem, putem totuși constata următoarele cu destulă securitate, și anume:

1. Laolaltă cu mitropolitul și cu corporațiunea juraților rezolvau unele cauze bisericesci. Acésta se vede din introducerea Zaconicului, unde se dice că: *suntă și alte legi, cari se fac fără de săborul mare, Vlădica cu titorii și cu jurații.* ¹⁾

2. Oficiul lor principal se învîrtia în jurul averii bisericesci. Se vede acésta de acolo, că cu ocaziunea destituirii mitropolitului Sava Brancovici lor le-a poruncit principele Mihail Apafy I, ca să lea samă dela mitropolitul Sava *»de totu bunul bisericeii și venitul școlii și alu tipografiei.«* ²⁾ Administratoriul principal al averii acesteia era altcum mitropolitul, căci și titorii dela el o au luat în samă. De unde titorii erau mai mult organe ajutătoare ale mitropolitului în manipularea averii și pote și apărători ai ei, ceea ce indică împrejurarea că Zaconicul li numesce și *»titori cu ajutorii«.*

Că oficiul lor de căpetenie se învîrtia în jurul averii bisericesci, se vede în câteva și din sistemul Zaconicului.

Zaconicul anume a stat din 11 capitule, dintre cari ni-s'a conservat indicele lor și capitulul I și IV. Între capitule înse este o ordine ore care logică, sau un sistem, ce se poate tare ușor observa.

Astfel în capitulele de întâi tracteză despre mitropolitul. În cele nemijlocit următoare despre averea bisericească, după aceea despre canoanele clerului, apoi despre sinode și în urmă despre alegerea preoților. Inmediat înse înainte capitulul despre averea bisericească, este capitulul despre *»deregătoria titorilor.«* Din acésta se vede, că deregătoria acésta a titorilor era în legătură cu averea bisericească. Altcum nu s'ar pute înțelege, pentru ce autorul a vîrtit capitulul despre averea bisericească chiar nemijlocit după capitulul despre titori. ³⁾

Evident se vede lucrul acesta înse din punctul 6 al gravaminelor clerului în contra mitropolitului Atanasiu, în care clerul aștepta ca mitropolitul Atanasiu să se sfătuescă cu titorii în privința administrării averii bisericesci *»de proventibus cum ecclesiae curatoribus conferret.«* ⁴⁾

Pe lângă aceste până în ziua de astăzi în limba românească titori în Ardeal se numesc credincioșii, cari manipulează averea bisericească parochială. De unde și chemarea titorilor vechi de lângă vlădica a trebuit să fie cu privire la averea bisericească a întregii obște românești supuse mitropolitului.

3. Laolaltă cu mitropolitul determina ziua, în carea avea să se țină săborul mare, ceea ce se vede din canonul I al săborului mare dela 1700, în care se dice: *»cândă va rîndui Vlădica și cu titorii, cari vor fi jurați lângă Vlădica și de săboru«* ⁵⁾

4. Numirea de grigori în Zaconic și numirea latină de curatores ecclesiae, ce vine înainte în actele mai târzi arată, că chemarea lor a trebuit să fie a grigi de biserică, prin ce se poate înțelege, că aveau să grigescă de buna ordine în afacerile bisericesci, de observarea legilor, de apărarea ei și așa mai departe. Toate aceste am pute să le cunoșcem destul de detaiat, dacă din *»captalania Belgradului«* am pute căpeta documentul, prin care Mihail Apafy principele Ardealului a întărit pe cei de întâi *»titori adevărați și jurați«.* Documentul acesta înse nu l'am putut căpeta nici de cum.

* * *

Titorii nu leau parte cu votu decisiv la săborul mare.

Din nici una din urmele istorice, cari le-am aflat, nu se vede, că ei ar fi luat parte și la săborul mare ca membrii cu votu decisiv, deși despre jurați se dice apriat în sinodul dela 1675. ⁶⁾ Și dacă unul sau altul dintre ei era laică, ca de pildă Havasali Suci Pal, Dumitru Logofetulu, Groz Miclăușu, atunci nici nu scim, cu ce drept ar fi luat parte la săborul mare, după ce pe timpurile acele chiar nici la synodus generalis alu calvinilor din Ardeal nici un laică nu lea parte. De unde e tare probabil, că chiar și dispozițiile, pe cari după autoriul Zaconiculu

¹⁾ Mai sus punctul 1 din urmele istorice comune.

²⁾ Mai sus punctul 4 din urmele istorice.

³⁾ Mai sus pag. 54.

⁴⁾ Mai sus punctul 8 din urmele istorice.

⁵⁾ Vezi mai sus punctul 5 din urmele istorice.

⁶⁾ Mai punctul 1 din urmele istorice.

titorii le făceau laolaltă cu Mitropolitul și cu jurații scaunului¹⁾ erau dispoziție cu privire la partea materială a bisericeii.

Autoriul Zaconicului vorbindu despre săborul dela 1680, în care fu ales mitropolitul Iosif Budai, spune, că cine au fost notariul alu săborului, și cine au fost jurații scaunului și titorii bisericeii pre timpul acela. Și așa s'ar pute obiectiona, ca și titorii ca atari aveau votu decisiv în sinodă, căci altcum nu i-ar fi amintit autoriul Zaconicului.

La obiectiunea acăsta înse se pôte răspunde cu temei, că din aceea, că autoriul Zaconicului spune, că pe timpurile sinodului electoralu dela 1680 cine au fost titorii bisericeii, nu urmază, că același autor voesce să dăcă și aceea, că titorii aveau votu în sinodă. Autoriul Zaconicului adevă voesce să determineze mai de aproape timpul, cându a început a-și scrie cartea. Spre scopul acela, spune, că a început a-și scrie cartea:

I. În luna la Iunie 1680.

2. În timpul, cându săborul mare a ales pe mitropolitul Iosif Budai.

3. Cându era notariul săborului mare Protopopu Ionu din Vinti, și totu acesta și titorul mănăstirii Belgradului, éra titor al bisericeii Protopopii Georgie din Daia, Văsiu din Belgradă, Oprea din Armeni, Hovasali Suciū Pál din Belgradă.

Aceste trei sunt momentele, cari determină timpul, cându autoriul Zaconicului și a început a-și scrie cartea. Și autoriul le aduce înainte numai ca momente determinătoare de timp. De unde numai ca atari momente au valóre, și din ele nu se pôte deduce chiaru nimic cu privire la dreptul participării titorilor la sinodul acela electoralu. Așa ceva nu se pôte deduce cu atât mai virtosă, că autoriul Zaconicului în partea întâia a opului său, care urmază nemijlocit după introducere, spune apriat, că cine avea votu în săborul mare, cându se alegea mitropolitul. Dice adevă despre lucrul acesta: „Cându va fi lipsă să se strângă toți protopopi, și încă și dintre cetalalți preoți, și din voia a totu săborul unindu-se toți cu unu cuvintu așa să-lu alegă“²⁾ (pe mitropolitul). De titori înse aici nu se amintesc nici cu unu cuvintu.

* * *

Părerii greșite despre atribuțiunile titorilor. Cu tôte aceste înse n'au lipsit unii și alții, cari au scrisu titorilor cu totul alte atribuțiuni de drept, și în specie de acele, cari competu după Pravilă eschisivă și absolută numai ierarhieii.

Dintre aceștia amintim érași mai întâiu pe anonimul autoriu alu epistolei unu român transilvăneanu către unu amic alu său în afaceri eclesiastice și scolastice, care vorbindu despre modul, cum era compus săborul mare, dice, că între alții era compus și din „curatorii (ctitori) laici ai bisericeii“³⁾ Va să dăcă după acestu autor titorii luau parte cu votu decisiv la săborul mare. Bunul acesta autor înse pentru părerea sa nici nu se încercă a aduce nici barēm o dovadă, ceea ce totuși ar fi trebuit să o facă într'o cestiune ca și acăsta destul de momentosă. Ba ce e mai mult, susține lucruri evidentu false, căci vorbește de curatorii bisericeii, ca și cum aceia ar fi fostu numai laici, cându din Zaconic este evidentu, că unii dintre ei erau din cleru.⁴⁾ Mai departe cuvintul curatorii în parantese îl explică cu cuvintul ctitori, pre cându cuvintul grecescu ctitoru însemnează curatorii și edificatori.⁵⁾

¹⁾ Veđi mai susu punctu 1 din urmele istorice.

²⁾ Zaconic în »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 259.

³⁾ »Epistola unu român transilvăneanu către unu amic alu său în afaceri eclesiastice și scolastice«. Sibiu 1871 pag. 11.

⁴⁾ Așa Protopopu Ioanu din Vinti, protopopu Toma din Belgradă. »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 158.

⁵⁾ Grecescu κττωρ în dialectul jonicu. Veđi »Griechisch-Deutsches Handwörterbuch« de A. E. Schmit. Lipsca 1850 la cuvintul κττωρ.

Altcum autoriul acesta confundă de totu tare tôte instituțiunile bisericeii. Așa de pildă în unu locu¹⁾ consistoriul mitropolitulu îl consideră de o instituțiune separată de instituțiunea celor 12 asessori jurați, în altu locu dimpotrivă pe amândou le consideră de una și aceeași instituțiune.²⁾ Din cari se vede, că autoriul a scrisu fără de a combina mai întâiu lucrurile cu serioșitatea cuvenită și fără de nici o critică.

Altu autoriu este profesorul Ioanu Crișanu, care susține, că titorii formau consistoriul mitropolitulu, în care laolaltă cu mitropolitul pertractau tôte cauzele bisericeii fără excepțiune spiritală și materială.³⁾ Ca și autoriul de mai susu, nu se încercă nici acesta a aduce nici barēm cea mai neșemnată dovadă spre a-și propti aserțiunea. Ba autoriul acestuia i-a causat bucurie mare împrejurarea, că a aflatu între titori și unii, cari pôte erau laici, în ce vedea o probă óre care istorică pentru statutul organicu alu bisericeii romănesci gr. orientali alcătuitu de Șaguna, care admite elementul laicu în guvernarea bisericească, în cea mai mare parte după modul, cum îl admite constituțiunea Șașiloru protestanți din Transilvania. Una înse n'a vėđut autoriul nostru. Și acăsta este, că dacă titorii laici și preoți formau consistoriul mitropolitulu pentru tôte afacerile bisericeii fără deosebire spiritală și materială, atunci atribuțiunile lor de drept sunt de parte chiaru și de statutul organicu alu lui Șaguna. Căci statutul organicu cu tôte că admite pe laici la multe lucruri bisericeii, totuși nu la tôte, căci unele sunt rezervate consistoriulu curat bisericescu, éra altele sinodulu arhierescu. Și așa din atribuțiunile de drept, ce le ascrie elu titorilor laici în biserica veche romănescă din Ardél, nu pôte scóte nici o dovadă în favorul statutulu organicu.

Altcum și autoriul acesta, ca și destui alții, purcede câtu se pôte mai arbitrar și mai superficial. Vom aduce despre acăsta numai unele exemple drastice.

Autoriul Zaconicului dice în introducere: „Avut au acăsta mitropolie totdeauna grijitorii și titori cu ajutorii“. Cuvintele: „grijitorii și titori cu ajutorii“ autoriul nostru le traduce pe limba germană în modul cel mai arbitrar cu „Ehrenbeisitzer“ = „asessori onorari“. ⁴⁾ După dñsul dară și unu grijitoriu de vie de pildă încă este „Ehrenbeisitzer“ sau „assessoru onorariu“. Rėđ explică și cuvintele din Zaconic: „éra titorii adevărați și jurați s'au rinduit în vladicia mitropolitulu Sava Brancovici“. Din cuvintele aceste profesorul Crișanu scóte înțelesul: *Archiepiscopulu Sava a pus definitiv*. ⁵⁾ Dacă cei dinainte de Sava au fostu numai onorari, atunci Sava a pus actuali. Dacă înse Sava a pus definitivi, atunci cei dinainte de elu n'au fostu onorari ci provisorii sau interimari. Afară de aceea autoriul Zaconicului nu dice că Sava a rinduit „titorii adevărați și jurați“, ci numai că aceștia fură rinduiți în timpul, cându Sava era mitropolitu, ceea ce érași este cu totul alta. Totu asemenea dice autoriul nostru după Zaconic, că mitropolitulu Sava a determinat titoriloru cerul de activitate, ceea ce Zaconiculu nu dice nicăiri, ci numai că cerul lor de activitate se află scrisu în decretul principulu Mihailu Apafi, prin care a întăritu pe cei de întâiu titori adevărați și jurați.

Cine tracteză astfel documentele istorice, acela nu e mirare, că ajunge la consecințe fără de nici unu temei. Și durere! în asemenea greșeli au căđut și alți bărbați de ai nostri, ceea ce apoi a contribuitu nu puțin la aceea, ca cu privire la lucrurile bisericeii să se nască și în publicul nostru atătea părerii greșite.
(Va urmă.)

¹⁾ Pag. 11.

²⁾ Pag. 10.

³⁾ Beitrag zur Geschichte der kirchlichen Union der Rumänen in Siebenbürgen unter Leopold I. Inaugural-Dissertation. Sibiu 1882, pag. 15 și 16.

⁴⁾ Pag. 16.

⁵⁾ »Der Erzbischof Sava hat definitive eingesetzt.«

Frați și surori.

De Iulio Diniz.

(Continuare.)

XIII.

Purtarea rezervată a Margaridei față de Daniil nu isvoră din nepăsare față de elu ori din pofta de a plăcé, ci era urmarea adăncei sale recunoștințe față de veneratul

său sfătuitoriu. Fără de a-i asculta mai întâiu părerea, ea nimica nu întreprindea. Nobila ei ambițiune îi spunea, să cerce, că óre totu aceea este ea și acum pentru Daniil, ce era ea odinioară pentru Danielsinho.

Cu răbdare suportase ea timpul cel amar alu despărțirii, pregătindu-se sub conducerea preotulu prin lucru și străduelă la unu venitoriu norocosu, ce câte odată i-se

părea nerealisabilu. De aceea acum i-se păru, că ajunge prea curėndu la scopu. Ea nu voia, să-și croască numai de capul său sórtea, ci să și-o concredeă ajutoriulu dumnezeescu.

Se lupta deci cu sine însăși. Timpul îi trecea petrecėndu-lu în doru după Daniil, mai trecėndu câte odată cu vederea sfaturile capulu căruntu alu parochulu.

De câte ori se împotriva înse simțemintele ei unul celuilalt, copila totdeauna se îndrepta cu încredere umilită către Dumnezeu, ori dacă nu se putea reculege spre rugăciune, atunci se îndrepta către cunoscătorul cel mai bun al inimei sale, către bunul său părinte Pereira.

Și astăzi abia o părăsise Daniilul, și ea și porni către casa parochului. Pe pragul se întâlni cu soră-sa. Acesta se părea de totu mișcată.

„Ce ai, Clarinho?” întrebă Guida privind cu îngrijire la ochii roșii ai surorii sale.

„Ce bine e, că ești aci, Margaridinho,” esclamă Clara, „întră numai iute la domnul parochiu, el are să vorbească ceva cu tine despre Daniilul și —”

„Și, Clarinho?”

„O, Pedro acesta!” suspină Clara și-și ștergea cu șurta lacrimile. „Elu este atât de măniosu pe Daniilul, îți spunu, că e chiaru furiosu.”

„Dar pentru sfinta Fecióră, de ce, Claro?”

„Elu dice, că eu aș cocheta cu elu.” Guida clătină din capu.

„Cum pôte elu, să dică așa ceva? Acesta e nebulie.”

„Nu-i dreptu?” dise veselă Clara, și în fața ei se formă érá o gropită. „Așa dară, că acesta e o nebulie? Eú I-am spus'o, dar elu a făcutu o larmă infernală la acesta și m'a provocat, ca nici odată să nu mai vorbescú cu Daniilul, și s'a depărtatú. În frica mea grăbiu repede la domnul parochiu, și —”

Guida sărută ferbinte pe soră-sa. „Acum du-te numai éra acasă, — atacerea cu Pedro se va complana. Spală-ți ochii și să-mi rîdi, frumosu, cându mă voiú întórce.”

Clara i-o promise acesta și se depărtă mângaiată.

Guida găsi pe parochulu în grădinața sa preumblându-se în susu și în josu, cu mânila la spate. La apropierea copilei se opri.

„Ce dici despre jalusul nostru?” întrebă elu resalutându pe Guida cea sficioasă.

„Eú nu înțelegú pe Pedro, domnule parochiu.”

„Hm, hm,” făcu părintele Pereira.

„Clara este o copilă veselă, care nimenui nu-i face față posomorită; acesta nu totdeauna-i convine lui senhor Pedrinho. Dar ceea ce mă interesază pe mine în acestu lucru, este, că astfelu de nimicuri totu mai tare în-

străinează pe frați deolaltă, pe cându aș dori o adevărată apropiere între dñșii.”

„Ce are Pedro împotriva lui Daniilul?” întrebă Guida părtinindú cu blândeță pe amiculú său.

„Elu abia pôte să aibă ceva împotriva lui, pentru că mușcăturile jalusiei unu omú cuminte nu le lasă, să se încuibe în inima sa. Ceea ce îi deosebesce pe amindoi frații, suntú mai multe dispositii trupesci și sufletesci și mai alesu diversa educațiune.”

Parochulu érá începu a se preumbia prin grădină, și urmă o scurtă tăcere. Apoi reincepu Guida cu tonu linu.

„Eú compătinescú așa de tare pe bunulú Iosé, domnule parochiu. Elu iubesc pe amindoi fii sêi și totuși este torturatú din cauza discordiei dintre ei.”

Parochulu puse mâna pe umérulú Margaridei acoperitú de buclele ei brunete și-i dise încetú:

„Dacă noi compătirimú pe ore cine pentru grijile lui, ore să nu-i ajutámú și să nu-lú scăpámú de acestea, Guido?”

„Da, părintele meú.”

„Așa dar — nu vrei tu, să ajuți lui Iosé și să curmi discordia dintre fii lui?”

„Eú?” — Margarida privi cu mirare la parochulu. În blândețea lui trăsături ea cerca răspunsu la toate acele întrebări, cari o cuprindeau pe timpulú petrecutú cu Daniilul și după aceea, și ea le află în blânda zimbire a buzelorú lui și în strălucirea ochilorú lui. Inima ei fu inundată de o nespasă bucurie și de mulțamită totodată către acelu Preabunú, carele a ascultatú în sfârșitú rugăminta ei de mai mulți ani.

„Pe cum vedú eu, nu e lipsă de multă vorbă,” dise parochulu zimbindú. „Credú, că înțelegi, ce vreu eu. Așa dară?”

„Da, părintele meú,” dise copila cu liniște, „eu iubescú pe Daniilul, și elu încă mă iubesc pe mine. Dacă asta e voea lui Dumnezeu, a lui voiú fi.”

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărutú de sub tipariú *Ocolchultú celú micú* edit. III. Blășiú 1892 și se află de vindare la tipografia seminarială nelegatú cu prețulu de 80 cr. v. a., legatú cu călcăiú de pânză cu 95 cr. v. a. Legatú dimpreună cu *Pentecostariulú* costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Totu acolo se mai află:

Introducere în s. Scripturá de Dr. Victorú Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olatá 1 fl. 50 cr.

Editorú și redactorú răspundătorú:
Dr. Victorú Szmigelski.

Nr. 140—1894.

(32) 3—3

Concursú.

Pentru conferirea unui stipendiú de 60 fl. la anú din fundațiunea „Gallianá”, tinerilorú români, studenți de gimnasiú ori școla reală de aceeași categorie, se escrie concursú cu terminú până la 20 Decembre 1894 st. n.

Cererile să se înainteze până la terminulú indicatú, *comitetulú Asociațiunii transilvane în Sibiu* (N. Szeben), instruite cu următoarele documente:

1. Atestatú de botezú în originalú sau în copie legalisată;
2. Testimoniú scolasticú de pe semestrulú din urmă alú anului școlarú 1893/4;
3. Atestatú de frecuentare dela direcțiunea institutului, în care de presentú urméză studiile;
4. Atestatú de paupertate, eventualú de orfanú, dacă concurentulú este orfanú.

Cererile intrate după terminú nu se leaú în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane, ținută la 1 Novembre 1894 st. n.

Dr. Il. Pușcariú

vicepreșed.

Dr. V. Bologa

secret. II.

1—? (34)

Concursú.

Pentru ocuparea *postului de conducătorú specialistú în ale comericiului* la „Reuniunea de consum asociare în Blășu” se escrie concursú cu terminulú de 1 Ianuariú st. n. 1895. Salariulú pentru anulú primú e 800 fl. v. a., și procentele provédute în statute.

Competenții pentru acestu postú au să-și așternă subscrisulú consiliú administrativú cererile lorú provédute cu următoarele documente:

- a) estrasú matricularú de botezú;
- b) atestatú despre pregătirea, cualificațiunea și praxa comercială;
- c) adeverință, că posede o cautiune de celú puținú 2000 fl. v. a. în bani gata, hârtii de valóre, realități sau în garanțe;
- d) atestatú, că cunoșce deplinú în vorbire și scriere limbile română, magiară și germână.

Concursele suntú a se scrie cu mâna proprie.

Petițiunile comercianțilorú cridați și a acelorú, cari din cauza datorilorú lorú nu potú întreprinde nimicú, nu se vorú considera. Blășu în 6 Decembre 1894.

Consiliulú administrativú.

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscința pre **Veneratulú Clerú greco-catolicú**, că precum și până acum Iaú asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorú, în ce privesc lucrulú de mäsariú și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánte, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunoscere deosebită, și tóte mă îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Clerú mă va împărtăși ocașionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritú renumele celú bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispăréndú depărtările, prin acesta capacitatea de concurență mi-s'a măritú.

Rugându-mé pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariú 1892

cu deosebită stimă

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. bisericesci.